

Dosar nr. 3ra-796/21

2-16097846-01-3ra-22072021

Prima instanță: Judecătoria Hâncești, sediul Central (jud. Berbec N.)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Clima, I. Muruianu, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

04 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Ala Cobăneanu

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Aliona Miron

examinând recursul depus de Ilie Straton, Vasile Buză și recursul depus de Consiliul comunei Cărpineni și Primăria comunei Cărpineni,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva Consiliului comunei Cărpineni, Primăriei comunei Cărpineni și Ion Endter cu privire la contestarea actului administrativ, anularea contractelor de vânzare-cumpărare și restituirea terenurilor,

împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a respins cererea de apel înaintată de avocatul Vladislav Roșca, în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton Simion Straton și cererea de alăturare la apel depusă de avocatul Vasiliev Vadim, în interesele Consiliului comunei Cărpineni și s-a menținut hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoria Hâncești, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La 21 martie 2016, reclamanții Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton, Serghei Zaporozjanu și Simion Straton, prin intermediul avocatului Vladislav Roșca, au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Cărpineni cu privire la contestarea actului administrativ și anularea contractelor de vânzare-cumpărare.

La 21 iulie 2017, reprezentantul reclamanților a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor, indicând ca pârâți - Consiliul com. Cărpineni, Primăria com. Cărpineni și Ion Endter, reiterând solicitările invocate în cererea de chemare în judecată inițială, și anume, anularea deciziei Consiliului com. Cărpineni nr. 03/07 din 25 iulie 2006 privind aprobarea procesului-verbal al licitației; anularea contractelor de vânzare-cumpărare nr. xxx și xxx din 18 august 2006, încheiate între Primăria com. Cărpineni cu Ion Endter;

repunerea părților în situația anterioară; încasarea solidară din contul pârâților în folosul grupului de reclamanți a cheltuielilor de judecare a cauzei.

În motivarea acțiunii, reclamanții au indicat că, în anul 2006 au fost încheiate două contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor între Primăria com. Cărpineni r-nul Hâncești și Ion Endter, care a devenit proprietarul terenurilor cu suprafețele de 20,59 ha și 20,19 ha, cu destinația pășuni. Aceste terenuri constituiau interes pentru comunitatea locală, deoarece exact pe locul acestora, anterior se afla un iaz, care era unul din cele mai mari din țară. Licitația a fost câștigată de Ion Endter în baza Deciziei nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului local privind aprobarea procesului-verbal al licitației. La acea perioadă autoritățile locale au invocat că, odată ce va avea loc tranzacția, noul proprietar va avea grijă să dezvolte această zonă prin reconstrucția iazului de altădată. Mai mult ca atât, acest lucru a fost discutat și în cadrul ședințelor Consiliului local, la care s-a decis înstrăinarea.

Reclamanții au menționat că deja au trecut 10 ani și nu a fost întreprinsă nici o activitate de reconstrucție pe respectivele terenuri. Terenurile se află în paragină.

Potrivit afirmațiilor reclamanților aceste terenuri, chiar dacă erau bunuri din domeniul privat care aparțineau unității administrativ teritoriale, nu puteau fi vândute în detrimentul intereselor comunității. Grupul de reclamanți au cules informații comprehensive privind felul în care s-a desfășurat licitația din 2006, precum și au aflat despre existența unei ordonanțe din anul 2011, de refuz în pornirea urmării penale în privința lui Ion Endter, proprietarul actual al acestor terenuri. Cu referire la ordonanța de refuz în pornirea urmăririi penale din 17 octombrie 2011, au declarat că nu pot neglija informațiile constatate de către organele împuternicite precum că Ion Endter nu a participat la licitație, dar a fost reprezentat de soția sa, care la acel moment ocupa funcția de secretar al Consiliului local.

Cu referire la rezultatele licitației, au mai comunicat că Roman Copăceanu, consilier local, a infirmat autenticitatea semnăturilor sale din deciziile Consiliului local privind aprobarea rezultatelor licitației, indicând că nu-i aparțin. Alți consilieri au comunicat că au fost duși în eroare privind aceste terenuri, crezând că obiectul licitației era un teren de 40 ha și nu două terenuri a câte 20 ha, iar unora procesul-verbal al ședinței cu privire la valabilitatea procesului-verbal al licitației nici nu le-a fost prezentat. Unele din aceste circumstanțe factice au fost constatate de către experți într-un raport de constatare tehnico-științifică, prin care s-a stabilit că semnătura consilierului Roman Copăceanu, a fost falsificată.

Reclamanții au apreciat circumstanțele expuse ca fiind suficiente pentru a porni o cauză penală. Cu toate acestea organele de urmărire penală au refuzat pornirea acesteia pe motiv că a intervenit termenul de prescripție. Partea penală a acestei situații este clară, or expirarea termenului de prescripție îi lipsește de dreptul de a trage la răspundere persoanele ce se fac vinovate de comiterea unor infracțiuni. Grupul de reclamanți a prezentei cereri au solicitat Consiliului local de a remedia situația cel puțin în partea civilă a problemei. O persoană care se face vinovată de comiterea unei infracțiuni a cărei termen de prescripție a expirat, nu poate fi atrasă la răspundere penală, însă aceasta nu poate rămâne în continuare cu beneficiile infracțiunii comise, în cazul dat, terenurile obținute ca urmare a unei licitații frauduloase ce a fost aprobată de Consiliul local printr-o decizie cu falsuri în acte publice.

Au invocat reclamanții că terenurile pe care anterior se afla iazul din localitate erau de fapt bunuri care prin natura lor trebuia să fie destinate pentru folosința membrilor comunității, sau cel puțin să aducă beneficii comunității. Prin urmare, chiar dacă urma să se înstrăineze aceste terenuri unor terțe persoane, pe motiv că autoritățile locale nu au suficiente resurse de a reconstrui acest iaz, cel puțin acestea trebuie să supravegheze ca noul proprietar să urmărească acest scop. Or, pentru asemenea decizii anterior optase Consiliul local al s. Cărpineni. Mai mult, pe aceste terenuri sunt amplasate construcții acvatice cu destinația de deservire a iazului. Care este soarta acestora, nu s-a hotărât prin careva acte juridice.

La fel, au susținut că respectiva licitație a fost frauduloasă și ilegală prin admiterea falsurilor în semnături, neparticiparea în persoană a cumpărătorului Ion Endter, prezentarea unor informații eronate asupra obiectului ce se supunea licitației, neparticiparea numărului suficient a membrilor consiliului la ședința în care s-a aprobat rezultatele licitației, iar din câte s-a constatat în ordonanța procurorului, o astfel de ședință a consiliului nici nu a avut loc, procesul-verbal fiind întocmit și semnat la unii membri a consiliului de către membrii familiei Endter, precum și neprezentarea către membrii consiliului local a proceselor-verbale ale ședințelor Consiliului local cu nr. 2 din 23 septembrie 2005 și deciziile nr. 04/07 din 07 iulie 2005, nr. 03/07 din 25 iulie 2006 cu privire la valabilitatea procesului-verbal al licitației. Toate aceste circumstanțe au fost constatate și în ordonanța de refuz în pornirea urmării penale din 17 octombrie 2011.

Ca rezultat, reclamanții, la 01 februarie 2016, au expediat în adresa Consiliului local al com. Cărpineni o cerere prealabilă, prin care au solicitat anularea Deciziei nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului local privind aprobarea procesului-verbal al licitației și anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com. Cărpineni și Ion Endter, iar prin răspunsul Consiliului local parvenit la 29 februarie 2016, nu li s-a dat curs solicitării expuse în cererea prealabilă, dar au explicat că actuala componență a Consiliului consideră că decizia contestată este una ilegală, precum și contractele de vânzare-cumpărare care se contestă.

Au menționat că fosta administrație și familia Endter, prin falsuri în acte publice, au deposedat comunitatea locală de iazul satului, dar, reieșind din faptul că la mijlocul problemei se discută despre dreptul de proprietate, situația dată urmează a fi soluționată de către instanța de judecată.

Reclamanții au declarat că, în cazul licitației privind vânzarea terenurilor în speță, nu s-a respectat nici unul din principiile fundamentale. Eficiența unei asemenea tranzacții putea fi argumentată doar prin reconstrucția iazurilor din localitate, ceea ce urma să contribuie la dezvoltarea economică a comunității. Legalizarea unei asemenea tranzacții este cel puțin una dubioasă, or, asta se constată și în ordonanța de refuz în urmărirea penală și în Raportul de expertiză care confirmă falsuri de semnături în documentele publice. Principiul transparenței de asemenea a fost unul mimat, deoarece la respectiva licitație a fost doar un singur participant care nu s-a prezentat în persoană, dar contrar legii, fiind reprezentat de soția care, la acel moment, era secretarul Consiliului local. Adițional, achizițiile publice efectuate de către stat sau de către o colectivitate locală trebuie să se supună regulilor care să asigure transparență și să permită manifestarea concurenței în mod loial.

Au indicat că încheierea respectivelor tranzacții este afectată de conflictul de interese. Soția lui Ion Endter, fiind secretar al Consiliului, a avut posibilitate directă de a influența decizia luată și l-a reprezentat pe Ion Endter fără a avea nici o împuternicire în acest sens. Dubla calitate de secretar și reprezentant al soțului în relațiile cu Consiliul local, sunt absolut incompatibile. Fiind în căsătorie cu Ion Endter, încheierea tranzacțiilor cu Consiliul local Cărpineni i-a mărit în mod automat patrimoniul acesteia, ori bunurile dobândite de soți constituie proprietate comună în devălmășie.

Au relatat că prin declararea nulității actului juridic primar, Decizia nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului local privind aprobarea procesului-verbal al licitației, urmează a fi declarate nule și actele subsecvente - contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor.

De asemenea, au relevat că interesul comunității prevalează interesului privat a lui Ion Endter. Dreptul de proprietate privată a lui Ion Endter este absolut, dar nu în detrimentul interesului general al comunității. Or, dobândirea acestui drept a fost una frauduloasă.

Au solicitat reclamanții anularea Deciziei nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului local privind aprobarea procesului-verbal al licitației; anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com. Cărpineni cu Ion Endter, restituirea terenurilor, obiecte ale contractelor de vânzare-cumpărare, în proprietatea Consiliului local al com. Cărpineni.

Prin încheierea din 15 iunie 2016 a Judecătoriei Hâncești s-a dispus scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată înaintată de avocatul Vladislav Roșca în interesele lui Serghei Zaporozjanu (f.d.75, vol. I).

Prin hotărârea din 14 septembrie 2016 a Judecătoriei Hâncești, acțiunea înaintată de avocatul Vladislav Roșca în interesele reclamanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, a fost admisă. A fost anulată Decizia nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului comunal Cărpineni r-nul Hâncești, prin care s-a considerat valabilă decizia consiliului comunal Cărpineni nr. 04/07 din 07 iulie 2005 cu privire la vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni. Au fost anulate contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor cu suprafața de 20,5998 ha și suprafața de 20,1969 ha, încheiate între Primăria Cărpineni r-nul Hâncești și Ion Endter la 18 august 2006, cu repunerea părților în poziția inițială. A fost încasat în mod solidar din contul Consiliului local al comunei Cărpineni, r-nul Hâncești și Ion Endter în beneficiul lui Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a sumei de 5315 lei cu titlu de taxa de stat achitată la depunerea acțiunii (f.d. 119, vol. I).

Prin decizia din 21 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Ion Endter, a fost casată hotărârea din 14 septembrie 2016 a Judecătoriei Hâncești și remisă cauza spre rejudecare în prima instanță (f.d. 172-180, Vol. I).

La 21 iulie 2017, reprezentantul reclamanților, avocatul Vladislav Roșca, a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor, indicând ca pârâți Consiliul local al com. Cărpineni, Primăria com. Cărpineni, Ion Endter, reiterând solicitările invocate în cererea de chemare în judecată inițială, și anume - anularea Deciziei nr. 03/07 din 25 iulie 2006 a Consiliului comunal Cărpineni r-nul Hâncești privind aprobarea

procesului-verbal al licitației; anularea contractelor de vânzare-cumpărare nr. xxx și xxx din 18 august 2006, încheiate între Primăria com. Cărpineni cu Ion Endter; repunerea părților în situația anterioară; încasarea solidară din contul părților în folosul grupului de reclamanți a cheltuielilor de judecare a cauzei.

Prin hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, acțiunea depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost respinsă ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție (f.d. 17, vol. II).

La 22 mai 2018, avocatul Vladislav Roșca, acționând în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, a depus apel împotriva hotărârii din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă (f.d. 37-38, vol. II).

Prin decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, s-a casat hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost admisă. S-a anulat decizia Consiliului comunal Cărpineni nr. 03/07 din 25 iulie 2006, prin care s-a considerat valabilă decizia Consiliului comunal Cărpineni nr. 04/07 din 07 iulie 2005 cu privire la vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni. S-au anulat contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor cu suprafața de 20,5998 ha și suprafața de 20,1969 ha, încheiate între Primăria Cărpineni și Ion Endter la 18 august 2006, cu repunerea părților în poziția inițială. S-a încasat din contul Primăriei Cărpineni în beneficiul lui Ion Endter suma de 177 800 lei. S-a restituit terenul cu suprafața de 20,1969 ha și 20,5998 ha în proprietatea Consiliului local Cărpineni. S-a încasat în mod solidar de la Consiliul comunal Cărpineni și Ion Endter în beneficiul lui Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton suma de 5 315 lei, cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acțiunii (f.d. 74,-75,76-91, vol. II).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 13 martie 2019, recursul declarat de Ion Endter a fost declarat inadmisibil (f.d. 144-150, vol. II).

La 30 octombrie 2019, Ion Endter a depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 august 2018, considerând existența temeiurilor prevăzute de art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 29 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea de revizuire declarată de Ion Endter și casată decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău în ordine de apel, conform apelului declarat de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești (sediul Central) din 14 august 2018 (f.d.243-249, vol. II).

Prin decizia din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de avocatul Vladislav Roșca, în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton Simion Straton, și cererea de alăturare la apel depusă de avocatul Vasiliev Vadim în interesele Consiliului comunei

Cărpineni, împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești, sediul Central din 23 aprilie 2018 (f.d. 90, 91-100, vol. III).

La 20 mai 2021, Ilie Straton, Vasile Buză, Consiliul comunei Cărpineni și Primăria comunei Cărpineni au depus recursuri nemotivate împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău (f.d.108-111,112-114,115-117, Vol.III).

La 01 iulie 2021, Ilie Straton și Vasile Buză au depus motivarea recursului. La aceeași dată motivarea recursului a fost depusă de Consiliul comunei Cărpineni și Primăria comunei Cărpineni (f.d. 129-134,135-140, Vol.III).

În susținerea recursurilor de către recurenți au fost invocate argumente și obiecții similare.

Astfel, în motivarea dezacordului cu soluția instanței de apel au menționat că decizia nominalizată o consideră neîntemeiată și ilegală, pasibilă de a fi casată pentru încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, precum și pentru neelucidarea deplină a circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea cauzei.

Instanța de apel nu a constatat circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a încălcat normele de drept material, le-a aplicat greșit și a dat o apreciere arbitrară probelor prezentate.

Recurenții consideră că instanța de apel a apreciat greșit data de la care începe a curge termenul de 30 de zile pentru depunerea acțiunii în instanța de judecată. Instanța de apel a ignorat faptul că Consiliul local Cărpineni a dat răspuns cererii prealabile a recurenților, la 29 februarie 2016, prin care a refuzat satisfacerea acesteia, dar expunându-se asupra fondului cererii.

Au menționat că actuala componentă a Consiliului consideră decizia contestată ca fiind una ilegală, precum și contractele de vânzare-cumpărare. Este cert faptul că comunitatea locală a fost deposedată de iazul satului de către fosta administrație și familia Endter prin falsuri în actele publice, dar, reieșind din faptul că la mijlocul problemei se discută despre dreptul de proprietate, drept ce este garantat de Constituția Republicii Moldova, Consiliul a considerat că situația în cauză urmează a fi soluționată de către instanța de judecată. Astfel, la 21 martie 2016, recurenții au depus cererea de chemare în judecată, încadrându-se în termenul prevăzut de lege.

Ținând cont de faptul că pretinsa omitere a termenului de prescripție este unicul temei pe care se bazează decizia din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău apreciază faptele enunțate mai sus drept o încălcare gravă, fiind dată o apreciere arbitrară probelor anexate la dosar.

Cu privire la fondul acțiunii, recurenții au obiectat că instanța de fond, precum și cea de apel nu s-au expus asupra motivelor de anulare a contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com. Cărpineni și Ion Endter. Toate aceste circumstanțe au stat la baza fondului judecării pricinii care au fost obiectul dezbaterilor judiciare în instanța de judecată, iar instanța de apel a reținut doar un singur argument invocat de către pârâtul Ion Endter, care s-a referit la prescripția înaintării acțiunii. Deși părțile s-au expus pe marginea mai multor circumstanțe de fapt și de drept, niciuna din acestea nu s-a regăsit în partea motivată a hotărârii. Instanța și-a redus întreaga motivare la omiterea termenului de prescripție în contencios administrativ, deși probele prezentate la dosar confirmă faptul că au avut loc falsuri și abuzuri în procedura

vânzării-cumpărării terenurilor, iar declarațiile pe care le-au avut reprezentanții suscitați de instanță, au confirmat circumstanțele asupra fondului și nu asupra termenului de prescripție. Cu referire la prescripție, ei au acceptat că pretențiile sunt depuse în termen.

Au susținut că instanța de apel în mod vădit a ignorat faptul că acest litigiu are un caracter complex, reieșind din relațiile sociale de natură juridică diferită. Astfel, acțiunea conține solicitarea privind anularea unui act administrativ și, în același timp, solicitarea privind anularea contractelor de vânzare-cumpărare a terenurilor din fondul de rezervă a com. Cărpineni, care sunt contracte de natură civilă, iar acțiunea de anulare a acestor contracte prin faptul că contravin legii este imprescriptibilă. Prin urmare, temeiurile și procedura anulării acestora sunt reglementate de dispozițiile Codului Civil al Republicii Moldova, urmând să fie aplicate normele acestuia în partea ce ține de nulitatea absolută a actelor juridice civile ce contravin legii și a termenului pentru invocarea nulității absolute.

De asemenea, instanțele de fond, contrar prevederilor legale, nu au ținut cont de faptul că reprezentantul Consiliului local Cărpineni a recunoscut cererea de chemare în judecată înaintată de către reclamanți, invocând că o astfel de decizie nu a fost emisă, iar actul și semnăturile sunt false. Totodată, în cadrul dezbaterilor în instanța de fond reprezentantul Primăriei com. Cărpineni de asemenea a declarat că, de fapt, au fost lezate drepturile locuitorilor comunei de a se folosi de un bun ce le aparține, deoarece au fost privați de acest bun prin fraudă, sancționată penal.

Recurenții au solicitat casarea integrală a hotărârii din 23 aprilie 2018 a Judecătorei Hâncești, sediul Central și a deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău cu pronunțarea unei noi hotărâri privind admiterea cererii de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva Consiliului comunei Cărpineni, Primăriei comunei Cărpineni și Ion Endter cu privire la contestarea actului administrativ, anularea contractelor de vânzare-cumpărare și restituirea terenurilor.

Prin referința depusă la 19 octombrie 2021, Ion Endter, prin intermediul avocatului Vadim Șpac, a indicat că cererile de recurs urmează a fi declarate inadmisibile, dat fiind faptul că abia în instanța de recurs au fost prezentate buletinele de identitate ale recurenților/reclamanți Vasile Buză și Ilie Straton, anume la faza examinării recursului a devenit posibilă verificarea autenticității semnăturilor acestora.

A ținut să atragă atenția instanței asupra faptului că semnăturile recurenților Vasile Buză și Straton Ilie din cuprinsul cererilor de recurs (nemotivate, cât și cea motivată) diferă radical de semnăturile pretinse a fi aplicate de aceștia în cuprinsul cererii prealabile și mandatul avocatului Vladisiav Roșca din 18 martie 2016. Astfel, din moment ce pretinsele semnături ale recurenților Vasile Buză și Ilie Straton diferă vădit de cele din actele de identitate, rezultă fără îndoială că de fapt aceștia nu au semnat cererea prealabilă din 01 februarie 2016 și mandatul avocatului.

În consecință, intimatul a invocat lipsa calității procesuale a recurențelor/reclamanți Vasile Buză și Ilie Straton.

Un alt argument invocat este că adresa recurenților a fost indicată ca fiind com. Cărpineni, str. Vișinilor 7, deși conform actelor de identitate Vasile Buză este domiciliat pe adresa com. Cărpineni, str. Izvoarelor nr. 2, iar Ilie Straton este domiciliat

pe adresa com. Cărpineni, str. Dosoftei nr. 41. Cele menționate denotă că de fapt recurenții Vasile Buză și Straton nu sunt persoane împuternicite de a formula recurs, aceștia neavând calitate procesuală.

Intimatul a menționat că din cererea de recurs motivată rezultă că preinșii recurenți doar își exprimă dezacordul cu soluția instanței de fond și de apel. Nu se indică care anume norme de drept material sau procedural au fost aplicate eronat.

La 12 aprilie 2022, de către avocatul Vadim Șpac a fost depusă o referință suplimentară prin care a indicat următoarele.

Referitor la limitele recursului prin raportare la obiectul acțiunii, a specificat că prin cererea prealabilă din 01 februarie 2016 depusă de reclamânți, aceștia au solicitat anularea unui singur act administrativ și anume a deciziei nr. 03/07 din 25.07.2006 a Consiliului com Cărpineni prin care s-a decis „a socoti valabilă Decizie Consiliului comunal Cărpineni Nr.04/07 din 07.07.2005 despre vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni” și anularea contractelor de vânzare-cumpărare nr. xxx și xxx ambele din 18 august 2006 cu privire la înstrăinarea terenurilor cu suprafața de 20,1969 ha și 20,5998 ha, încheiate între Primăria com. Cărpineni și Endter Ion.

Totodată, prin cererea de chemare în judecată, reclamânții/recurenți au solicitat: anularea deciziei nr. 03/07 din 25.07.2006 a Consiliului local (decizia contestată nu se referă la aprobare, procesului-verbal al licitației nr. 2 din 23.09.2005, ci la decizia nr. 04/07 din 07.07.2005 a Consiliului com Cărpineni); anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Primăria com Cărpineni și Ion Endter (pretenție subsecventă) și restituirea terenurilor obiecte al contractelor de vânzare-cumpărare în proprietate Consiliului local Cărpineni (pretenție subsecventă).

Astfel, a accentuat că decizia nr. 04/07 din 07.07.2005 a Consiliului com. Cărpineni despre vânzarea la licitație a unor terenuri din fondul de rezervă din comuna Cărpineni și procesul-verbal nr. 2 din 23.09.2005 cu privire la rezultatele licitației privind vânzarea terenului agricol nu au fost contestate de către reclamânții/recurenți. Prin urmare nu exista legătură cauzală între decizia nr. 03/07 din 25.07.2006 și înstrăinarea terenului cu suprafața de 20,5998 ha prin contractul de vânzare-cumpărare din 18.08.2006, care a fost înstrăinat în baza a cu totul altor acte administrative necontestate în prezentul litigiu. Decizia nr. 03/07 din 25.07.2006 (obiectul propriu-zis al litigiului) nu are nici o relevanță juridică în privința valabilității deciziilor de expunere la licitație și a proceselor verbale privind rezultatele licitațiilor nr. 2 din 23.09.2005 în baza cărora au fost încheiate contractele de vânzare-cumpărare nr. xxx și xxx ambele din 18.08.2006.

Dintr-o altă perspectivă avocatul intimatului a menționat că la etapa anilor 2005-2006 procedurile de licitație cu strigare erau reglementate de Regulamentul privind licitațiile cu strigare și negocierile directe (anexa nr. 5 la HG nr. 1056 din 12.11.1997). Din cuprinsul Regulamentului nominalizat rezultă că decizia privind scoaterea la licitație a obiectelor este luată de către organele împuternicite cu aceste funcții prin lege, care pot fi, după caz: autoritățile administrației publice locale (pct. 5). Prin urmare decizia de expunere la licitație nu necesită a fi confirmată ulterior, ceea ce confirmă irelevanța juridică a deciziei nr. 03/07 din 25.07.2006 pentru valabilitatea actelor

administrative de scoatere la licitație, de confirmare a rezultatelor licitațiilor și a contractelor de vânzare-cumpărare a terenurilor litigioase.

Un alt argument al intimatului se rezumă la lipsa revendicărilor în apărarea unui drept propriu, or recurenții au recunoscut direct că nu li s-a încălcat nici un drept propriu, revendicarea căruia s-o urmărească prin depunerea cererii de chemare în judecată. Prin urmare, recurenții nu dispun de dreptul material la acțiune.

Cât privește cerința privind nulitatea contractelor, susține că nu există un temei de nulitate. La pct. 38 lit. c) din Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 2 din 27.03.2006 „Cu privire la aplicarea unor dispoziții le Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe, se dispune că în cazul în care dobândirea imobilului a avut loc prin procedura licitației, dreptul de proprietate a dobânditorului de bună-credință este protejat, indiferent de faptul că licitația a fost ulterior anulată. Intimatul Endter Ion a dobândit cu bună-credință dreptul de proprietate asupra terenurilor cu suprafața de 20,1969 ha și 20,5998. Acesta nu a falsificat nici un act administrativ și nu a comis nici o ilegalitate la dobândirea în proprietate a terenurilor litigioase, fapt ce rezultă din materialele dosarului.

În conformitate cu art. 245 Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 20 aprilie 2021.

Actele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurenților Ilie Straton, Vasile Buză la 25 iunie 2021, fapt ce se confirmă prin avizele de recepție ale scrisorilor recomandate (f.d.120-128, vol. III).

La 20 mai 2021, Ilie Straton, Vasile Buză au depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

La 01 iulie 2021, Ilie Straton și Vasile Buză au depus motivarea recursului.

Astfel, recursul depus la 20 mai 2021 și motivarea recursului prezentat la 01 iulie 2021, sunt în termen.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului, l-a numit pentru judecare în completul din 5 judecători.

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate, completul reține că prin Legea nr.116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În condițiile art.257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

În conformitate cu art.258 alin.(3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a

prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr.116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019). Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la 1 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art.246, alin.(1), (2) din Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Recursul se declară inadmisibil în special când: f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art.244 alin.(2), art.233 alin.(1) și (2) și art.234 alin.(2), iar recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Referitor admisibilitatea recursului depus de Consiliul comunei Cărpineni, instanța de recurs atestă că prin încheierea din 16 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a acordat recurentului, Consiliului comunei Cărpineni termen până la 28 februarie 2022, pentru prezentarea la Curtea Supremă de Justiție (cu sediul situat în mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18), a cererii de recurs cu indicarea numelui, prenumelui persoanei care acționează în numele autorității cu anexarea documentului care confirmă împuternicirile ce-i acordă dreptul de a reprezenta interesele Consiliul comunei Cărpineni în instanța de recurs.

Soluția respectivă, a fost întemeiată pe prevederile art. 244 alin. (2) din Codul administrativ, care prevede că pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art. 233 din cap. III din cartea a treia din Codul administrativ reglementează că (1) Cererea de apel trebuie să conțină datele prevăzute la art. 211 alin. (1) lit. a)–d) și să indice hotărârea care se contestă cu apel. (2) Cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit. Iar, potrivit art. 234 din Codul administrativ, (1) La cererea de apel se anexează o copie a hotărârii contestate și documentele prevăzute la art. 212 alin. (1) lit. c) și d).

Așa dar, în înțelesul dispozițiilor coroborate ale art. 244 alin. (2) și art. 233 alin. (1), (2), art. 234 alin. (1) din Codul administrativ, cererea de recurs se semnează de recurent sau de reprezentantul lui legal ori împuternicit, cu indicarea numelui și prenumelui reprezentantului legal sau împuternicit și cu anexarea documentul care confirmă împuternicirile reprezentantului legal sau împuternicit.

Art. 75 alin. (2), (3) din Codul procedură civilă stabilește că, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiaari. Conducătorul organizației își confirmă împuternicirile prin documentele prezentate în judecată ce atestă funcția sau calitatea lui de serviciu ori, după caz, prin actele de constituire. În caz de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice, interesele ei pot fi reprezentate de administratorul din oficiu sau de lichidator, desemnați în condițiile legii.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a atestat că recurentul, Consiliul com. Cărpineni a depus recursul nemotivat și motivarea recursului fără a indica numele și prenumele persoanei care a aplicat semnătura în numele Președintelui Consiliului com. Cărpineni și actele ce atestă funcția sau calitatea lui de serviciu și respectiv nu poate fi dată o apreciere corespunzătoare împuternicirilor de a semna și a înainta cerere de recurs.

Conform art.235 coroborat cu art.244 alin. (2) din Codul administrativ, dacă cererea de recurs nu corespunde cerințelor prevăzute la art.233 alin. (1) și (2) și art.234 alin. (1), judecătorul stabilește recurentului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă recurentul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea de recurs se consideră depusă la data inițială.

Încheierea respectivă a fost recepționată de Consiliul comunei Cărpineni la 22 februarie 2022, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la dosar (f.d.189, Vol. III).

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ care stabilesc că procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În conformitate cu art.111 alin.(1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Conform art.112 alin.(4) din Codul de procedură civilă, dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recurentul Consiliul com. Cărpineni nu s-a conformat indicațiilor stabilite de instanța de recurs prin încheierea din 16 februarie 2022 și nu a prezentat Curții Supreme de Justiție (cu sediul în mun. Chișinău, str. Petru Rareș,18), până la termenul-limită de 28 februarie 2022 (luni) inclusiv, cererea de recurs cu indicarea numelui, prenumelui persoanei care acționează în numele autorității cu anexarea documentului care confirmă împuternicirile ce-i acordă dreptul de a reprezenta interesele Consiliul comunei Cărpineni în instanța de recurs, ceea ce generează drept consecință declararea recursului depus de către acesta ca inadmisibil, în temeiul art.246 alin.(2) lit.f) din Codul administrativ.

Referitor la recursul depus de către Primăria comunei Cărpineni, instanța de recurs reține că, în conformitate cu art.246 alin.(1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Colegiul de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs, or în alte cazuri prevăzute de lege, pot fi reglementate și alte temeiuri care necesită a fi verificate.

Din recursul depus la 20 mai 2021, se denotă că Primăria comunei Cărpineni își manifestă dezacordul cu decizia instanței de apel, prin care a fost respins apelul depus avocatul Vladislav Roșca, în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton Simion Straton, și cererea de alăturare la apel depusă de avocatul Vasiliev Vadim în interesele Consiliului comunei Cărpineni, împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești, sediul Central din 23 aprilie 2018.

În acest sens, instanța de recurs ține să reafirme principiul, potrivit căruia nu pot fi atacate cu recurs hotărârile, în privința cărora persoanele îndreptățite nu au folosit calea de atac, prevăzută de lege, la caz apelul, or Primăria comunei Cărpineni nu a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești, sediul Central din 23 aprilie 2018.

Judecarea recursului are în vedere exclusiv aspectele de nelegalitate ale deciziei recurate, iar invocarea *omisso medio* a unor motive, nepropuse în apel, nu este permisă. Întrucât motivele de recurs invocate nu au fost supuse dezbaterii și unei analize proprii de instanța de apel, la analiza motivelor invocate în fața instanțelor de fond nu se poate trece.

Reieșind din principiu *non omisso medio*, examinarea unui recurs, cu răsturnarea ierarhiei și ordinii căilor de atac, poate fi aplicată doar în cazurile expres stabilite de legislație, care nu se identifică în speță.

Respectiv Primăria comunei Cărpineni nu și-a exercitat în modul stabilit de lege dreptul de apel în privința hotărârii din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul

Central, iar, prin decizia instanței de apel contestată cu recurs, nu i-a fost înrăutățită situația.

În circumstanțele menționate, Colegiul de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Primăria comunei Cărpineni.

În conformitate cu prevederile art.247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, completul nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recurenților au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul depus de către Ilie Straton, Vasile Buză urmează a fi admis și casată decizia din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

Potrivit art.248 alin.(1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

În corespundere cu art.21 alin.(1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Prin prisma art.194 alin.(2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La fel, aplicabile sunt și prevederile art.244 alin.(2) coroborate cu art.231 alin.(2) din Codul administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap.II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În sensul art.219 alin.(1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că, prin hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central acțiunea depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost respinsă ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție (f.d. 17, vol. II).

Manifestând dezacordul cu hotărârea instanței de fond, în termenul prevăzut de lege, la 22 mai 2018, avocatul Vladislav Roșca, acționând în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion

Straton, a depus apel, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă (f.d. 37-38, vol. II).

Prin decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat, s-a casat hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton a fost admisă.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 13 martie 2019, recursul declarat de Ion Endter a fost declarat inadmisibil (f.d. 144-150, vol. II).

La 30 octombrie 2019, Ion Endter a depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 august 2018, considerând existența temeiurilor prevăzute de art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 29 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea de revizuire declarată de Ion Endter și casată decizia din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău în ordine de apel, conform apelului declarat de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești, sediul Central din 23 aprilie 2018 (f.d.243-249, vol. II).

Prin notificarea din 17 martie 2021, Curtea de Apel Chișinău a comunicat participanților Dispozițiile Președintelui Curții de Apel Chișinău nr. 10 din 10 martie 2021 și nr. 12 din 15 martie 2021, „privind organizarea activității Curții de Apel Chișinău până la ridicarea stării de urgență, explicându-le posibilitatea de a depune cerere pentru examinarea în procedură scrisă a cauzei în apel (f.d.54, vol.III).

La 22 martie 2021, avocatul Vasiliv Vadim, acționând în interesele Consiliului comunei Cărpineni a depus o cerere de alăturare la apelul depus de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton, totodată manifestându-și acordul privind examinarea cauzei în procedură scrisă. (f.d. 56-59, vol. III).

Alte cereri cu solicitarea examinării în procedură scrisă, la dosar nu au fost identificate.

Ulterior, participanții la proces au fost citați de a se prezenta în ședința de examinarea a apelului pentru 20 aprilie 2021 (f.d.75-87, vol. III).

Totodată, prin notificarea din 13 aprilie 2021 Curtea de Apel Chișinău a comunicat participanților la proces despre instituirea unui regim special de activitate a instanței, solicitând manifestarea acordului printr-o cerere în scris pentru examinarea cauzei fixată pentru 20 aprilie 2021 în procedură scrisă (f.d. 88, vol.III).

Judecând cauza în ordine de apel, în procedură scrisă, în lipsa părților, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 20 aprilie 2021 a respins cererea de apel depusă de avocatul Vladislav Roșca, în interesele apelanților Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton Simion Straton și cererea de alăturare la apel depusă de avocatul Vasiliev Vadim în interesele Consiliului comunei Cărpineni, împotriva hotărârii Judecătoriei Hâncești, sediul Central din 23 aprilie 2018 (f.d. 90, 91-100, vol. III).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs constată că instanța de apel a încălcat normele de drept

procedural și actele normative ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, valabile la acel moment, fiind violat dreptul litiganților la un proces echitabil.

La aspectul dat, Colegiul constată că instanța de apel a decis judecarea cauzei în procedură scrisă, în lipsa participanților la proces, în baza Dispoziției nr.3 din 15 aprilie 2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, care *inter alia* prevedea la pct.10: „10. pentru cauzele nespecificate la pct.6, inclusiv prin derogare de la pct.7 din prezenta dispoziție, *cu consimțământul participanților* la proces, dezbaterile judiciare în primă instanță și instanța de apel se desfășoară în procedură scrisă, cu excepția cazurilor în care instanța apreciază că este necesară prezența participanților la ședința de judecată.

În conformitate cu art.218 lit.a) din Codul administrativ, examinarea și soluționarea în fond a acțiunii în contencios administrativ are loc conform prevederilor Codului de procedură civilă, cu următoarele excepții: examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege - în ședință închisă. Participanții la proces se citează; în citație se comunică locul, data și ora ședinței. *Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ are loc în procedură scrisă.*

Astfel, pct.10 din Dispoziția nr.3 din 15 aprilie 2021 a stabilit o regulă generală pentru judecarea cauzelor nespecificate la pct.6, și anume „consimțământul participanților la proces”. În procedura administrativă această regulă derivă și din prevederile art.218 din Codul administrativ.

Totodată, Colegiul constată că, odată cu conferirea dreptului și a posibilității instanței de apel de a examina cauza în procedură scrisă, în lipsa participanților la proces, pct.10 din Dispoziția nr.3 din 15 aprilie 2021 a mai instituit instanței de apel o obligație suplimentară, de a avea diligență sporită la examinarea cauzelor. Or, Dispoziția nr.3 din 15 aprilie 2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a oferit instanțelor de judecată posibilitatea de a alege cauzele care pot fi examinate în lipsa părților și cele în care instanța apreciază că este necesară prezența participanților la ședința de judecată.

În acest sens, Curtea de Apel Chișinău trebuia să țină cont de garanțiile procedurale ale unui proces echitabil, una dintre care este „prezența personală a litigantului și caracterul public al procesului”, care este garantat de art.10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art.6 CEDO, art.117 Constituția Republicii Moldova, art.23 din Codul de procedură civilă și art.10 Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 06 iulie 1995.

Dreptul la o „audiere publică” derivă din formularea articolului 6 CEDO și este un element al noțiunii de „echitate” și cuprinde printre altele dreptul la o audiere și dreptul prezenței personale în fața instanței a părții litigante într-un proces civil/contencios administrativ (Ekbatani c. Suediei, 26 mai 1988) și dreptul la participarea efectivă (T. și V. c. Regatului Unit, 16 decembrie 1999, §§83-89).

Una din formele publicității procesului civil este „publicitatea pentru părți”, care asigură părților dreptul de a participa efectiv la proces personal sau prin reprezentant.

Acest principiu garantează dreptul litiganților de a fi prezenți personal la judecarea cauzei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a remarcat în jurisprudența sa constată că, atunci când unei instanțe ierarhic superioare i se cere să examineze o cauză atât în fapt, cât și în drept și să intre în fondul cauzei, atunci instanța ierarhic superioară nu poate, ca o chestiune ce ține de aspectul echității procedurilor, să soluționeze cauza fără implicarea directă și fără audierea reclamantului împotriva căruia se adresează apelul sau este eventual adoptată hotărârea (cauzele *Ekbatani c. Suediei*, hotărâre din 26 mai 1988, Seria A nr. 134, §§14, 32; *Popovici c. Moldovei*, nr. 289/04 și nr. 41194/04, §§71-72, 27 noiembrie 2007; *Ziliberberg c. Moldovei*, nr. 61821/00, §41, 01 februarie 2005; *Godorozea v. Moldova*, nr. 17023/05, §32, 06 octombrie 2009; *Bucuria c. Moldovei*, nr. 10758/05, §24, 05 ianuarie 2010).

Așadar, instanța de apel trebuia să pună pe un cântar dreptul său, instituit prin Dispoziția nr.3 din 15 aprilie 2021, de a examina cauza în procedură scrisă în lipsa participanților la proces și dreptul litiganților la un proces echitabil, care cuprinde *inter alia* dreptul lor de a fi audiați cu privire la chestiunile de drept și de fapt examinate de instanță și de prezenta probe în susținerea pozițiilor sale procesuale, cu atât mai mult că §1 al pct.10 din Dispoziția nr.3 din 15 aprilie 2021 indică expres că derogările de la pct.6 și pct.7 din Decizie pot avea loc doar cu consimțământul participanților la proces.

Cu titlu subsecvent, Colegiul învederează că o persoană poate renunța la dreptul de a fi prezent la examinarea cauzei, dar această renunțare trebuie să se facă într-o modalitate fără echivoc și să fie însoțită de măsuri minime de protecție a importanței sale (cauza *Poitrimol c. Franței*).

În condițiile speței, însă, litiganții nu au renunțat de bunăvoie de a participa la judecarea cauzei, deoarece instanța de apel nu le-a oferit oportunitatea de a fi invitați în ședința de judecată pentru o audiere publică și a explica personal situația sa în fața judecătorului.

Mai mult ca atât, nu există probe suficiente că notificarea prin care Curtea de Apel Chișinău a comunicat participanților la proces despre posibilitatea de a depune cerere de examinare în procedură scrisă a fost recepționată de destinatari. La dosar este anexată doar corespondența returnată ca nereclamată de la avocatul Vadim Vasiliev (f.d.89, vol. III).

Astfel, instanța de recurs constată că Curtea de Apel Chișinău la emiterea hotărârii din 20 aprilie 2021 a admis încălcări de procedură, care afectează dreptul părților la un proces echitabil.

Raționamentele unei asemenea concluzii se confirmă și prin obiecțiile expuse de recurenți în motivarea cererilor de recurs, prin care sunt formulate dezacorduri și la aspectul calculării termenelor de prescripție, care au fost discutate în actele judecătorești contestate.

Având în vedere împrejurările constatate, Colegiul lărgit consideră că prima instanță era obligată să creeze condiții corespunzătoare pentru ca apelanții să-și exercite în volum deplin drepturile sale procedurale și să aibă acces nemijlocit pentru a pleda în ședința de judecată publică.

În circumstanțele constatate și expuse supra instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea decizii date de Curtea de Apel Chișinău, de a verifica temeinicia și legalitatea acestei soluții.

Având în vedere că instanța de apel nu a asigurat subiecților participanți la raportul juridico-public litigios respectarea garanțiilor unui proces judiciar echitabil și contradictoriu, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și să restituie cauza instanței de apel, pentru o nouă judecare în ordine de apel, în alt complet de judecată

Conform art. art. 230, 246 alin. (1) și (2) lit. e), art. 258 alin.(3) și art.248 alin.(1) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Recursul depus de Consiliul comunei Cărpineni și Primăria comunei Cărpineni se declară inadmisibil.

Se admite recursul depus de Ilie Straton, Vasile Buză.

Se casează integral decizia din 20 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Catan, Vasile Buză, Petru Buhnă, Valerii Rachiu, Ilie Straton și Simion Straton împotriva Consiliului comunei Cărpineni, Primăriei comunei Cărpineni și Ion Endter cu privire la contestarea actului administrativ, anularea contractelor de vânzare-cumpărare și restituirea terenurilor, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Aliona Miron